

Tehnoredactare, copertă: Andreia E. Breaz
Corectură: Laszlo Alexandru
Coordonatorul *Colecției de Italiană*: Laszlo Alexandru

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PIRANDELLO, LUIGI
Nuvele pentru un an / Luigi Pirandello;
trad. de Laszlo Alexandru. – Cluj-Napoca: Ecou Transilvan,
2019-2025
15 vol.
ISBN 978-606-730-498-5
Vol. 14: *Berecche și războiul*. – 2025. – ISBN 978-630-311-242-8
I. Laszlo, Alexandru (trad.)
821.131.1

© Laszlo Alexandru
Toate drepturile sunt rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a acestei ediții fără
acordul scris al Editurii Ecou Transilvan și al autorului este
interzisă, considerată ediție pirat și se pedepsește conform
legii.

Editura ECOU TRANSILVAN, Cluj-Napoca, 2025
Editor: Nadia Fărcaș
e-mail: office@edituraecou.ro
telefon: 0745.828.755; 0364730441
www.edituraecou.ro

LUIGI PIRANDELLO

NUVELE PENTRU UN AN

Volumul 14

Berecche și războiul

Traducere de
Laszlo Alexandru

Editura Ecou Transilvan
Cluj-Napoca
2025

- Nimic! nimic! a gemut ăla. Nu vă temeți!
Dar nu ne mai rămîne decît să radem, domnule...
Iertați-mă!

Am țîșnit în picioare, furibund; m-am năpustit
spre el, pe divanul mărunț, cu pumnul ridicat:

- Miserabile! Ți-ai bătut joc de mine?

Dar, în clipa aceea, m-am descoperit în cea-
laltă oglindă, pătată de muște, și am împietrit, cu
pumnul suspendat și cearșaful alb, care mă făcea să
par în ochii mei ca fantoma unui om asasinat.

- Milă... milă... gemea ăla pe divanul mic, tre-
murînd de sus pînă jos.

Mi-am smuls cearșaful de pe mine; am înhățat
pălăria și am luat-o la fugă, înjurînd. Pălăria mi s-a
scufundat pe ceafă. Mi s-a părut o jignire de
moarte. Am vrut să mă întorc în prăvălioară, înne-
bunit de mînie. Dar am urcat într-o trăsură, ca să
nu comit un delict, și am plecat acasă.

Nici nu pot să vă spun! Amanta mea, uitîndu-se
pe vizor, n-a vrut să-mi deschidă ușa.

- Mulțumesc, draga mea! i-am strigat. Ai
dreptate: nu mai sînt eu! Te salut pentru totdea-
una, draga mea!

Am coborît înapoi pe trepte în goană, trăgînd
nu mai știu cîte strănuturi în șir.

CUPRINS

<i>Nota autorului</i>	5
Berecche și războiul (<i>Berecche e la guerra</i>)	7
Unul în plus (<i>Uno di più</i>)	77
Suflare (<i>Soffio</i>).....	90
O idee (<i>Un'idea</i>)	111
Lucilla (acum că s-a certat cu măicuțele) (<i>Lucilla - ora che s'è guastata</i> <i>con le monache</i>)	119
Cu picioarele în iarbă (<i>I piedi sull'erba</i>)	128
Cinci (<i>Cinci</i>)	136
Seara, o mușcată (<i>Di sera, un geranio</i>)	147
Completare	152
Claponașii dogarului (<i>I galletti del bottaio</i>) ...	152
Refuzul Annei (<i>Il "no" di Anna</i>)	163
Cuibul (<i>Il nido</i>)	192
Dialoguri între Marele Eu și micul eu (<i>Dialoghi tra il Gran Me e il piccolo me</i>) ...	229
Cine a fost? (<i>Chi fu?</i>)	259
Crăciun pe Rin (<i>Natale sul Reno</i>)	268
Vis de Crăciun (<i>Sogno di Natale</i>)	277
Cele douăsprezece scrisori (<i>Le dodici lettere</i>)	282
Creditorul galant (<i>Creditor galante</i>)	297
Frica (<i>La paura</i>)	309
Alegerea (<i>La scelta</i>).....	323
Copaci de la oraș (<i>Alberi cittadini</i>)	330
Prudență (<i>Prudenza</i>)	336

Berecche și războiul (*Berecche e la guerra*)

I

BERĂRIA

Afară, un alt soare. Drumuri la amiază, sub cerul albastru, încins, tăiate de aspre umbre violete. Iar lumea trece pe acolo, așa plină de viață și culori, luminoasă și sprintenă. Voci în soare și pavaje sonore.

Înăuntru, neamțul truș, cumsecade, expatriat, și-a construit o mică patrie împrejur, între cei patru pereți îmbrăcați în lemn ai berăriei sale; și îi respiră aerul, în damful butoaielor, venit din pivnița de alături, în aroma grasă de *würstel* înghesuit pe tejghea, în cea acră a cutiilor de mirodenii întepătoare, toate cu eticheta scrisă cu litere aspre și drepte, germane. Se află și pe afișele albastre, galbene și roșii, sclipitoare și vioaie, agățate pe pereți –

mai mari, mai aspre, mai drepte – scumpele sale litere germane. Și cănila, niște *krügel* ilustrate, halbele așezate în bună ordine pe etajeră, stau ca santinelele să-i păzească iluziile.

Ce voce îndepărtată și neliniștitoare, uneori, când berăria e goală și scufundată în umbră, îi cîntă în străfundul sufletului melodia:

*Nur in Deutschland, nur in Deutschland
Da will ich sterben...?*

Acoperindu-și mutra roșietică de un larg zîmbet cordial, îi saluta pînă ieri cu rînjete sărbătorești pe obișnuiții săi mușterii din Roma. Acum stă în-cruntat și nemișcat, în spatele tejghelei și nu mai salută pe nimeni.

*

Mereu primul care sosește la berărie, Bercche îl privește emoționat de la măsuta din capătul sălii, cu minunatul său *krügel* în față. Emoția îi dă un aer închis, fiindcă și situația lui a devenit, de la o clipă la alta, dificilă.

Se fălea Federico Bercche, pînă acum cîteva zile, cu originea sa germană, limpede demonstrată nu numai de statura lui masivă, de părul roșcat și ochii albaștri, ci și de numele Bercche, o pronunțare deformată, din cîte credea, a unui cuvînt

nemțesc. Și se mîndrea de toate avantajele derivate pentru Italia, din lunga alianță cu cei ce pe atunci reprezentau imperiile centrale, precum și virtuțile cele mai limpezi ale popoarelor germanice, pe care el de atîția ani se străduia să le transpună în sine însuși și în organizarea vieții și a casei sale; mai ales metoda. Metoda, metoda.

În berăria aia, pe marmura unei măsuțe, i se face caricatura: o tablă de șah și Bercche, care ȃpăie pe ea, cu piciorul în aer, ca pedestrașii nemți, și un coif mărunț, cu vîrfu ascuțit, pe căpățîna.

Caricatura se află în tabla de șah: în sensul că Bercche așa vede lumea, în pătrățele, și umblă nemțește, cu mișcări calculate și ordonate, ca un pion cinstit, care se sprijină pe rege, pe ture, pe nebuni.

Sub caricatura aceea, un tip amuzant a scris: *Evul Mediu*, cu un mare semn de exclamație.

– Germania, în Evul Mediu? a întreat indignat Federico Bercche, atunci cînd a văzut pe marmura măsuței desenul, fără a se recunoaște desigur în caricatură, dar recunoscînd coiful ascuțit, nemțesc. Evul Mediu, în Germania? Dragii mei! Prima în cultură, prima în industrie, prima în muzică și armata cea mai teribilă din lume.

Ca dovadă, după ce și-a scos din buzunar cutiuța de lemn albăstrui cu galben, și-a aprins

pipa cu un *streichholtz*, fiindcă Berecche ține la mare dispreț industria chibriturilor italiene.

*

La primul anunț al neutralității declarate de Italia în conflictul european, a simțit prin urmare un freamăt de mînie împotriva guvernului italian.

– Și pactul de alianță? Italia se trage înapoi? Cine va mai putea să aibă încredere în ea, de acum încolo? Neutri? Dar e cumva vremea potrivită să stăm și să ne uităm pe geam, cînd toată lumea se mișcă? Trebuie să luăm îndată poziție, la naiba! Iar poziția noastră...

N-a fost lăsat să termine. Un cor de proteste indignate, invective, înjurături l-a asaltat din toate părțile și l-a doborât. – Pactul de alianță? după ce Austria l-a rupt, atacînd? după ce Germania, înnebunită, declară război în dreapta, declară război în stînga, pînă și în stele, fără să ne anunțe mai înainte, fără să țină seama de condițiile noastre? Tîmpitule! Imbecilule! Ce cuvînt să ne mai ținem? Să luptăm împotriva interesului nostru? Să ajutăm Austria să învingă? Noi? Dar pămînturile noastre revendicate? Dar țărmurile și insulele noastre, cu flota engleză și franceză împotriva noastră? Putem noi să fim oare împotriva Angliei? Tîmpitule! Imbecilule!

Federico Berecche a încercat mai întîi să reziste, aruncîndu-le în obraz, adversarilor săi înverșunați, greșelile și jignirile Franței.

– Tunisia! Ați uitat iute motivul triplei alianțe? Tocmai acum, în timpul războiului libanez, cu contrabandiștii turci? Și mîine – voi sînteți tîmpiți și imbecili! – o să ne revedem la Campoformio sau la Villafranca!

Apoi, cînd i-au tăiat aproape complet vorba, a încercat să demonstreze că, în orice caz... – scuzați-mă, scuzați-mă... – neutri? cum adică neutri? ca formă, dar nu de fapt! fiindcă în realitate, ce act mai mare de ostilitate? Un avantaj inestimabil, mai ales pentru Franța. Neghiobilor... neutralitate... Dar Niccolò Machiavelli... (îndrăzneau să-l facă nepriecut pe el, profesor de istorie la pensie), firește, Machiavelli, Machiavelli, în legătură cu primejdia neutralității, formidabila dilemă: *Dacă două puteri din vecinătatea ta ajung să se lupte...*

Un urlet general i-a retezat citatul din gură. Păi dacă el însuși spunea că neutralitatea este de formă, nu de fapt, ce treabă mai are Machiavelli cu dilema lui? Un act de ostilitate, da, să trăiți! Împotriva Austriei, da, să trăiți! Fiindcă Austria acționează împotriva intereselor noastre. Mai ales că a declanșat lucrurile fără să ne spună nimic. Și trebuie să-i mulțumim sortii că tocmai ea, cu acțiunea sa imprudentă, ne-a obligat să rămînem în

expectativă. Mîine... ce? Franța și Rusia, după victorie, nu vor ține seama oare de faptul că i-am avantajat, prin neutralitatea noastră? Hai, lasă, va avea grijă Anglia să ne protejeze, ea nu va permite, în propriul său interes, o restrîngere a noastră în Marea Mediterană.

Cu astfel de argumente a fost apărută neutralitatea Italiei; așa de înflăcărat, că pînă la urmă Brecche a trebuit să se dea bătut și n-a mai îndrăznit să scoată o vorbă. Ideea că Italia, prin poziția sa geografică, va fi mîine la cîrma situației l-a impresionat profund. La cîrma situației! Înseamnă că norocul se va răsuci exact în direcția unde noi, la momentul oportun, ne vom orienta. Iar succesul va fi garantat.

– Dar măcar să ne înarmăm, ce naiba! a tunat Brecche, exasperat, ridicîndu-și pumnii păroși.

Și, tunînd astfel, cu acest strigăt – degeaba – Federico Brecche s-a simțit, în fundul sufletului, german.

*

Totuși, aseară la berărie, n-a mai îndrăznit să-i apere pe germani împotriva acuzațiilor groaznice ale prietenilor săi. Nici măcar unul, nici măcar somnorosul Fongi, mereu de acord cu el, de dragul păcii, favorabil față de Germania.

Nu zicea nimic bunul Fongi, dar din cînd în cînd se întorcea să se uite la el speriat, cu coada ochiului, poate așteptîndu-se la un zvicnet de răzvrătire a sa, de la o clipă la alta. Iar Brecche aproape că a fost tentat să-i umfle un pumn în mutră. Și-a mai tras sufletul, atunci cînd prietenii, lăsîndu-i încolo pe nemți, au trecut la considerații generale. Mai ales una i s-a întipărit, inclusiv pentru aerul încruntat și grav cu care, într-un moment de liniște, prietenul din fața lui o enunța, uitîndu-se, în halba mică, la vâlul de salivă rămas să plutească pe spuma berii.

– La urma urmelor, oricît de funeste or fi evenimentele, de îngrozitoare consecințele, putem să ne bucurăm măcar de asta: că am avut soarta de a asista la apariția unui alt mod de viață. Am trăit patruzeci, cincizeci, șaizeci de ani, auzind că lucrurile, așa cum sînt, nu pot să dureze; că tensiunea sufletească tot crește, devine tot mai violentă și trebuie să izbucnească; și, pînă la urmă, că explozia se va produce. Ei, iată, s-a produs. Groaznică. Dar măcar asistăm și noi. Temerile, iritățile, neliniștea, nerăbdările, pricinuite de o așteptare așa de lungă și insuportabilă, vor avea un sfîrșit și o manifestare. Vom vedea ziua de mîine. Fiindcă toate se vor schimba inevitabil, iar noi toți ne vom pomeni cu siguranță, după această zgîlțîitură înspăimîntătoare, cu un suflet nou.

Îndată Berecche s-a uitat țintă în sală la o măsuță și trei scaune, de unde se sculau clienții. S-a uitat îndelung, resimțind tot mai mult, din pricina celor trei scaune libere și a măsuței părăsite, o invidie ciudată, plină de melancolie.

S-a rupt de ele cu un oftat adânc, atunci când un alt prieten s-a apucat să spună:

– Dar cine știe! Gîndiți-vă că India, China, Persia, Egiptul, Grecia, Roma au dat odinioară tonul vieții, pe fața pămîntului. O torță se aprinde și sclipește de-a lungul secolelor într-o regiune, pe un continent; apoi, încetul cu încetul, pălește, tremură, se stinge. Cine știe! Poate că acum va fi rîndul Europei. Cine poate să prevadă consecințele unui conflict așa nemaipomenit? Poate că nu va învinge nimeni și se va distruge totul, bogăția, industria, civilizația. Tonul vieții va începe să-l dea poate America, pe cînd aici ruina se va extinde treptat și va veni vremea cînd navele vor acosta pe țărmurile Europei, așa cum acostează pe malul ținuturilor de cucerit.

În adîncul unui alt oftat, mai adînc, Berecche s-a văzut foarte departe, împreună cu toată Europa, împins înapoi, în negura unei preistorii fabuloase. Puțin mai tîrziu s-a ridicat în picioare și s-a despărțit sec de prietenii săi, pentru a se întoarce acasă.

II

SEARA, PE DRUM

Berecche locuiește într-o fundătură îndepărtată, în capătul străzii Nomentana.

În fundătura aceea, abia conturată și încă fără felinare, se ivesc doar trei căsuțe, pe stînga, recent construite; pe dreapta este un gard păraginit, ce înconjoară terenuri încă de vînzare și de unde se înalță, în umezeala înserării, un miros proaspăt de iarbă cosită.

Noroc că una din cele trei căsuțe a fost cumpărată de un preot bătrîn și foarte bogat, care locuiește acolo cu trei nepoate, fete bătrîne, veștejite, care pe rînd, la lăsarea serii, se cațără pe o scară să aprindă un opaiț, în fața statuii Sfintei Fecioare din porțelan albastru și alb, plasate de vreo lună pe o latură a căsuței.

Noaptea, opaițul cuvios aruncă o geană pe fundătura pustie.

Lumea se simte acolo ca la țară; și ca pe un cîmp deschis se aude, în liniște, hureitul îndepărtat al trenurilor de noapte. În spatele porții căsuțelor, la orice zgomot de pași, cîinii se năpustesc în